

a Bulharska hroutí. Vojenské jednotky na Slovensku, které se spolu s partyzánskými oddíly staly podle připravených plánů součástí československé armády, postavily se na odpor německým vetřelcům a Tisovu režimu.

Českoslovenští bojovníci na Slovensku!

Jako hlavní velitel československé branné moci zdravím Vás a Vaše hrdinné odhodlání. Jen rozhodnost v boji urychlí pád bitého nepřítele a jeho přísluhovačů. Svou statečností a odhodlaností píšete nový, krásný list do dějin boje o samostatnost a nezávislost československého státu. Nebojujete sami, jste částí mohutných spojeneckých armád, které Vám poskytnou všemožné pomoci: Buďte poslušni vojenského velení, které bylo ustanoveno československou vládou v zahraničí a které Vás povede k vítězství.

Ve Vašich činech žije společný duch bojů za svobodu, duch slavných legií našich letců a zahraniční armády. Československým bojovníkům na domácí půdě zdar.

AÚD KSČ Praha. F. 38, a. j. 500/354. Záznam vysielania. Strojopisný priepis.

1944, august 30. [Londýn.] — Vyhlásenie čs. vlády k vypuknutiu Slovenského národného povstania v čs. vysielaní britského rozhlasu.¹

Na žiadosť Tisovej vlády začalo nemecké vojsko 29. augusta obsadzovať Slovensko. Takzvaný minister Národnej obrany, Čatloš, vyzval slovenské obyvateľstvo, aby Nemcom uvítalo ako priateľov. Slováci povstali však do boja proti nemeckému útočníkovi a zradnému režimu na Slovensku. Od osudných dní roku 1938 boli všetci verní Slováci v boji proti Nemcom a Maďarom a Tisovému režimu a za novú, lepšiu Československú republiku, za demokraciu a sociálnu spravodlivosť. Po mesiaci sa pripravoval domáci front v súčinnosti s československou vládou na rozhodný čin. Československí vojaci, partizáni a Československej republike verné obyvateľstvo bránia rodnú pôdu proti nemeckým votrelcom.

Československá vláda sleduje s celým srdcom tento hrdinný boj a stará sa zo všetkých svojich síl, aby mu Spojenci poskytli všetku možnú materiálnu a bojovú pomoc. Vláda vyzýva všetkých Slovákov, Čechov a ľud Podkarpatska, aby sa do nastúpeného boja zapojili. Českí vlastenci musia vykonať všetko, aby svojim slovenským bratům pomáhali, rušili nemecké spoje a znemožňovali prepravu nemeckého vojska a materiálu. Z moravsko-slovenského pomedzia pridávajú sa k bojujúcim slovenským jednotkám.

Nastúpte všetci vojaci, partizáni, zbraneschopní mužovia i ženy do bojového šiku pod jednotným velením. Československá vláda určila veliteľov domáceho frontu a zbavila velenia všetkých dôstojníkov nespoľahlivých a režimu slúžiacich.

Vláda vyhlasuje týmto všetkých bojujúcich za súčasť československej brannej moci. Časťou československej armády a spojeneckých vojsk sú tedy všetky vojenské a partizánske jednotky a všetky jednotlivé osoby, ktoré sa na území Československa zúčastnia činne boja.

Žiadame tých, ktorí nemôžu bojovať proti nemeckému votrelcovi so zbraňou v ruke, aby poskytli všetku pomoc bojujúcim jednotkám.

Slovensko dokazuje svojim bojovým vystúpením svoju vernosť Československej republike. Vlastenci na Slovensku si uvedomujú, že sloboda a česť je hodná každej

¹ Vládne vyhlásenie prečítal v rozhlase minister dr. J. Slávik o 8,45 hod. západoeurópskeho času.

obete. Budúce generácie budú s hrdosťou a vďakou spomínať tento heroický boj, ktorým sa Slováci plno zapojujú do borby o nový život celého ľudstva.

Náš ľud už dosavadnými svojimi obeťami dokázal, že sa chce oslobodiť vlastným bojom. Príkladu slovenského budú nasledovať i ostatné časti republiky. Československý ľud je si vedomý, že „Sloboda sa krvou krstí“. Je preto rozhodnutý prispieť sám najväčšou mierou svojmu oslobodeniu. Pritom je naplnený vďakou spojencom, ktorí zasadením smrteľných rán spoločnému nepriateľovi vytvorili podmienky pre úspešný boj za naše oslobodenie.

Spojenci zvierajú nepriateľa víťazne zo všetkých strán. Zničenie nemeckých a maďarských armád je len otázkou krátkeho času. Rudá armáda je blízko. Vy, ktorí ste nastúpili do hrdinského zápasu na rodnej pôde, vytrvajte! Bráňte sa a ubránite sa. Bojujte a zvíťazíte!

AÚD KSČ Praha. F. 38, a. j. 500/355—356. Záznam vysielania. Strojopisný priepis.

185

1944, august 30.¹ Londýn. — Depeša čs. ministra NO gen. S. Ingra náčelníkovi čs. vojenskej misie v SSSR gen. Píkovi s pokynmi pre vyžiadanie sovietskej pomoci pre bojujúce Slovensko.

Vzhľadom k událostem na Slovensku obsažených v zaslaných Vám zprávách² požádejte sovietske vrchní velení:

1. aby na Slovensko byly dopraveny neprodleně zbraně, které SVV žádalo. Tento požadavek byl Vám sdělen našimi depešemi číslo 735—740 ze dne 29. července 1944.³

2. Aby uvolnilo pro akci na Slovensku čs. parabrigádu, případně též paravojska sovietská.

3. Vyžádali jsme ze Slovenska zprávu o situaci obou polních divízií na východním Slovensku.⁴

Projednejte se sovietským vrchním velením kooperaci sovietských vojsk s těmito divízemi, které se pokusí probojovat se směrem k frontě.⁵

O všech zprávách ze Slovenska informujte velvyslance Fierlingera a vládní delegaci.

Gen. Ingr.

VHA Praha. SSSR, Čs. vojenská mise v SSSR, 3/3/1/c. Záznam dešifrované došlejší depeše, čís. 618-621/3. Strojopisný priepis.

¹ Podľa záznamu v záhlaví dokumentu depeša došla do Moskvy 30. 8. 1944 o 23. hod. a bola dešifrovaná toho istého dňa o 24. hod.

² Zo zachovaných záznamov Ingrových depeší, doručených Píkovi a dešifrovaných v jeho úrade, možno urobiť záver, že Ingr Píkovi zasielal všetky bojové hlásenia a zprávy, ktoré dochádzali do Londýna od Goliana.

Ešte pred touto depešou prišiel Píkovi 30. 8. 1944 (dešifr. o 18. hod.) tento Ingrov telegram: „Na vaše depeše číslo 891-895/10 a 910-916/16 (viď dokumenty čís. 128 a 136 — pozn. V. P.): Hlaste stanovisko ruského velení k plánu SVV, resp. plán akce, který hodlá ruské velení uskutečnit ve spolupráci s SVV. Hlaste, zda a co ruské velení v tom smyslu zařizuje přímo s SVV nebo jaké má ruské velení požadavky.“ (VHA Praha, SSSR, Čs. voj. mise v SSSR, 3/3/1/c. Záznam dešifrované došlejší depeše, čís. 852/3. Strojopisný priepis.)

³ Viď dokument čís. 105.

⁴ Porov. dokument. čís. 188.

⁵ V Londýne sa ešte vychádzalo z predpokladu, že dve poľné divízie (východoslovenské) sa použijú podľa pôvodného plánu.